

Jörgen Löwenfeldt

Vi sparar viktiga ettor och nollor

Så byggdes Internetmuseum

Internet. En uppfinning som inte behöver någon närmare förklaring? Men vi på Internetmuseum, det första digitala museet i Sverige, tycker ju det. Trots att många anser att det här världsomspännande datornätverket hör till mänsklighetens främsta skapelser är det få som har en djupare förståelse för hur det fungerar, eller hur det kom till. Ett museum på Internet fungerar även som ett exempel hur forskare kan få bättre tillgång till vårt kulturarv – eller hur forskningsresultat skulle kunna presenteras lättillgängligt.

Några kontrollfrågor för dig som tvekar: Vet du skillnaden mellan internet och webben? Vad heter world wide webs skapare? Och vem kom egentligen på idén att skapa ett ”intergalaktiskt nätverk”?¹

Det finns raka svar på dessa frågor, men de är inte allmänt kända. Facit hittar du i slutet av denna text.

Så väcktes tanken

Internetstiftelsen i Sverige, IIS, är en allmännyttig organisation som syftar till att förbättra Sveriges internet. Överskottet från .se-domänerna tillfaller stiftelsen, som sedan fördelar pengarna till olika satsningar som gör svenskt internet bättre.

IIS är kärnan i det svenska internet, och därför blev det naturligt att vi startade Sveriges första Internetmuseum i december 2014.

Anledningen var att tiden hade börjat rinna iväg. Redan 1969 skapades det som i dag är internet och många av de svenska pionjärerna var verksamma under 70- och 80-talet. Några hade redan gått bort, andra hade sviktande minne.

Jörgen Löwenfeldt, verksamhetsansvarig för Internetmuseum, utbildad journalist vid JMK vid Stockholms universitet och aktiv inom svensk webb sedan mitten av 1990-talet.

Vårt primära uppdrag i första skedet har varit att sammanställa deras minnesbilder. Hittills har sammanlagt 25 internetpionjärer sökts upp för timslånga filmade intervjuer med oss.

Fokus för insamlingen har varit att forskare i dag och i framtiden ska ha material från förstahandskällor när dessa vill studera digitaliseringsens framväxt i Sverige.

Vi har bland annat pratat med Carl Bildt, statsminister 1991-1994, som inspirerad av Al Gore bidrog till att ge Sverige en framskjuten internetposition. Han skapade även den svenska IT-kommissionen. En annan pionjär vi intervjuat är tidigare forskningsassistenten Ulf Bilting som 1984 var först med att koppla in Sverige på internet. En närmast bortglömd händelse som när den inträffade inte precis fick tryckerier att stoppa presserna.

Crowdsourcing i fokus

Vi hade vid starten ingen erfarenhet av museer, men vi förstod internet. Och på internet hjälps man åt.

Stora delar av våra samlingar har skrapats ihop med hjälp av internetanvändarna själva. Vi har lyckats entusiasmera och engagera själva målgruppen för museets verksamhet. Vår tanke var att arbeta lite som idrottsföreningar, och skapa ett ”team internet”, med souvenirer

På Internetmuseum kan man prova surfa old school och se i praktiken hur sidorna, som till exempel denna från 1990-talet, fungerade.

och en tydlig samhörighet. Vi håller alla på internet!

Självva kan vi inte göra allt, men tillsammans har vi nått långt. I dag har vi 11 000 följare på Facebook och arbetar transparent och med besökarna som medskapare, även om vi förstås har sista ordet. Pö om pö har vi lyckats bygga upp både ett fysiskt och ett digitalt arkiv över föremål och filer som vi säkrar för eftervärlden. Allt från viktiga dokument till souvenirer från IT-yrans i slutet av 1990-talet.

Första utpräglat digitala museet

Sedan sommaren 2016 är Internetmuseum medlem i riksorganisationen Sveriges museer, som första utpräglat digitala museum. Våra

publika utställningar – som har mer folkbildande karaktär – äger nämligen rum på nätet. Här finns tidslinjer över nätets svenska historia och specialutställningar med olika nedslag, så som sociala medier eller kvinnliga it-pionjärer. På hemsidan finns också alla våra intervjuer med internetpionjärer tillgängliga för vem som helst att titta och lyssna på.

Ett fokusområde utöver berättelserna är vår samling hemsidor. Sajter har som bekant en tendens att ömsa skinn. När en ny version av en hemsida lanseras är den gamla borta. Den som slutar att betala för sitt webbhotell mister alla sina filer. I vissa fall finns kopior på archive.org eller i Kungliga bibliotekets arkiv, men i många fall försvinner mycket information på vägen.

Internetmuseums samlingar rymmer numera även hemsidor vi sparar för framtidens surfare. Samlingen är i sin linda. Bland innehållet i dag finns IT-kommissionens hemsida från 1990-talet. Vi har även sparat de första personliga hemsidorna från Sveriges första kommersiella internetleverantör, Swipnet, när dessa riskerade att gå upp i rök. Ytterligare ett exempel på en sajt vi sparar är Annica Tigers HTML-skola. Hon var en privatperson som på 1990-talet bidrog till att lära många svenskar att göra sina första hemsidor. När hon avled donerades sajten till vår verksamhet av Annicas familj.

Adresserna till dessa webbplatser är oförändrade, men nu förvaras de på våra servrar.

Detta arbete intensifieras under 2017, och kommer även att inbegripa historiska digitala filer som vi tillgängliggör på adressen arkiv.internetmuseum.se. Jämfört med att spara fysiska föremål är den digitala lagringen avsevärt mycket mindre mindre utrymmeskrävande, så länge det finns ett selektivt urval. Vi sparar inte allt, utan det som vi bedömer kan utgöra svensk internethistoria.

Vår förhoppning är att med våra arkiv och våra insamlade intervjuer kunna erbjuda ett relevant underlag för forskare i dag och i framtiden, som vill studera hur det egentligen gick till när digitaliseringsvägen drog fram över Sverige. För vi tycker ju att internet kräver en närmare förklaring.

Så hittar du till Internetmuseet

Internetmuseum.se – Här hittar du vår huvudtidslinje, där vi år för år går igenom internets framväxt i Sverige och världen.

Internetmuseum.se/internetpionjärer – Alla 25 internetpionjärer finns samlade här, med texter och filmade intervjuer. Filmerna finns även på Youtube.

Internetmuseum.se/datadamer – Vår utställning om kvinnliga IT-pionjärer är ett bra exempel på hur vi arbetar med våra specialutställningar.

Arkiv.internetmuseum.se – Här finns vårt fysiska och digitala arkiv samlat. Arkivet utökas kontinuerligt med nytt internethistoriskt material. Ambitionen är att kunna göra allt material åtkomligt för den surfande allmänheten.

Not

1. Svaren på frågorna: Skillnaden mellan internet och webben är att webben är systemet med hemsidor som använder datornätverket internet för att fungera. World wide webs skapare heter Tim Berners-Lee. Britten uppfann webben 1989 när

han arbetade i Cern. Upphovsmannen till idén av ett "intergalaktiskt nätverk" är amerikanen Joseph Licklider, psykolog och datorforskare, som kom med förslaget om ett decentraliserat datornätverk redan 1962. Han visste då inte hur det skulle genomföras rent tekniskt. Idén förverkligades 1969.